

Vinnusvæðamerkingar Lög og reglugerðir

Lög og reglugerðir sem varða merkingu vinnusvæða og vegskemma

Umferðarlög nr. 77/2019.

Kafli I 3. gr., skilgr. Akbraut, akrein, gangbraut, gangstétt, vegamót, vegur, þéttbýli o.fl.

Kafli II 5. gr. Leiðbeiningar fyrir umferð., 9. gr. Skemmdir á umferðarmerkjum.

Kafli III 11. gr. Umferðarreglur fyrir gangandi vegfarendur

Kafli IV 27.,28. og 29. gr. Stöðvun ökutækis og lagning þess

Kafli V 36. gr. Almennar reglur um ökuhraða, 37. gr. Almennar hraðatakmarkanir

Kafli XI. Hindrun á vegi 77. gr. Óhreinkun vegar o.fl.

Kafli XII 79-86.gr. Umferðarstjórn o.fl.

Vegalög nr. 80/2007

Kafli I 2. gr. Almenn ákvæði.

Kafli IV 12. gr. Almennt veghald, 15. gr. Eftirlit með veghaldi.

Kafli IX 46-47. gr. Öryggi vega og umferðar

Reglugerð nr. 289/1995 með síðari breytingum um umferðarmerki og notkun þeirra

Reglugerð nr. 292/2009 um merkingu og aðrar öryggisráðstafanir vegna framkvæmda á og við veg.

Reglugerð um lögreglusamþykktir nr. 1127/2007; samskipti og samráð við lögreglu um framkvæmdir við vegi og götur

Umferðarlög: Kafli I, 3. gr. skilgr. Akbraut, akrein, gangbraut, gangstétt, göngustígur, gönguþverun, göngugata, hjólabox, hjólarein, hjólastígur, vegamót, vegur, þéttbýli o.fl.

Akbraut: Sá hluti vegar, sem ætlaður er fyrir umferð ökutækja.

Akrein: Hver og ein af samhliða reinum sem akbraut er skipt í að endilöngu með yfirborðsmerkingum eða er nægilega breið fyrir umferð bifreiða eða eftir atvikum reiðhjóla í einfaldri röð.

Gangbraut: Sérstaklega merktur hluti vegar, sem ætlaður er gangandi

vegfarendum til að komast yfir akbraut.

Gangbraut: Sérstaklega merktur hluti vegar með umferðarmerki og yfirborðsmerkingum sem er ætlaður gangandi vegfarendum til að komast yfir akbraut.

Gangstétt: Sá hluti vegar til hliðar við akbraut, sem aðallega er ætlaður gangandi vegfarendum.

Göngustígur: Stígur sem aðallega er ætlaður umferð gangandi vegfarenda og er merktur þannig.

Gönguþverun: Þar sem gert er ráð fyrir að gangandi vegfarendur þveri akbraut, þ.m.t. gangbraut.

Akbraut: Sá hluti vegar, sem ætlaður er fyrir umferð ökutækja.

Akrein: Hver og ein af samhliða reinum sem akbraut er skipt í að endilöngu með yfirborðsmerkingum eða er nægilega breið fyrir umferð bifreiða eða eftir atvikum reiðhjóla í einfaldri röð.

Gangbraut: Sérstaklega merktur hluti vegar, sem ætlaður er gangandi

vegfarendum til að komast yfir akbraut.

Gangbraut: Sérstaklega merktur hluti vegar með umferðarmerki og yfirborðsmerkingum sem er ætlaður gangandi vegfarendum til að komast yfir akbraut.

Gangstétt: Sá hluti vegar til hliðar við akbraut, sem aðallega er ætlaður gangandi vegfarendum.

Göngustígur: Stígur sem aðallega er ætlaður umferð gangandi vegfarenda og er merktur þannig.

Gönguþverun: Þar sem gert er ráð fyrir að gangandi vegfarendur þveri akbraut, þ.m.t. gangbraut.

Umferðarlög: Kafli II, 7. gr. Leiðbeiningar fyrir umferð. 13. gr. Skemmdir á umferðarmerkjum.

7. gr.

Vegfarandi skal fara eftir leiðbeiningum um umferð, sem gefnar eru með umferðarmerkjum, umferðarljósum eða hljóðmerkjum eða öðrum merkjum á eða við veg, sbr. 88. gr. Slík fyrirmæli og leiðbeiningar gilda framar almennum umferðarreglum.

Fyrirmæli gefin með umferðarljósum gilda framar fyrirmælum um biðskyldu eða stöðvunarskyldu samkvæmt umferðarmerki.

Vegfarandi skal án tafar fara eftir fyrirmælum og leiðbeiningum um umferð sem lögregla eða sá annar sem ráðherra hefur heimilað að stjórna umferð gefur og gilda þau framar fyrirmælum og leiðbeiningum sem gefin eru á annan hátt.

13. gr.

Eigi má án leyfis veghaldara setja upp, nema brott eða breyta umferðarmerki.

Sá, sem á hlut að því að skemma umferðarmerki, skal strax lagfæra það, ef kostur er. Annars ber honum að tilkynna lögreglunni þegar um atburðinn og gera nauðsynlegar ráðstafanir til viðvörunar öðrum vegfarendum.

15. Gr

Gangandi vegfarandi skal nota gangstétt, gangstíg Vegöxl, hjólastíg og akbraut má nota ef gangstétt eða göngustígur er ekki til staðar eða ófær.

Ef ekki er gangstétt, gangstígur eða vegaröxl meðfram vegi má nota akbraut. Skal þá að jafnaði gengið við vinstri vegarbrún í gönguátt og ekki fleiri en tveir samhliða.

Ef gangandi vegfarandi leiðir reiðhjól eða létt bifhjól skal hann að jafnaði ganga við hægri vegarbrún. Hann má þó nota gagnstæða vegarbrún ef hann væri annars í hættu eða sérstakar aðstæður mæla með því.

Umferðarlög: Kafli IV 18., 22. gr.

Greinarnar fjalla um hvar aka skal á vegi og um mætingar ökutækja, m.a. að:

Ökumaður skal vera með ökutæki sitt eins langt til hægri og unnt er með tilliti til annarrar umferðar og aðstæðna að öðru leyti.

Aka skal hægra megin við umferðareyju o.þ.h., sem komið er fyrir á akbraut. Þó má aka vinstra megin, ef það er gefið til kynna með umferðarmerki eða ekið er á akbraut með einstefnuakstri.

Þegar ökutæki mætast skal þeim ekið hægra megin hvoru fram hjá öðru og þess gætt, að nægilegt hliðarbil sé milli þeirra.

Ef hindrun er á hluta vegar skal sá ökumaður nema staðar, sem er þeim megin á akbrautinni, sem hindrunin er.

Ef ökutæki mætast þar sem vegur er svo mjór, að hvorugt kemst fram hjá hinu áhættulaust, skal sá ökumaður, sem betur fær því við komið, aka út af vegi eða aftur á bak.

Aftast í greinunum stendur einnig:

Haga má akstri ökutækis í vegavinnu má aka eftir því sem þörf er á vegna vinnunnar, enda sé sýnd full aðgæsla.

Mæta má ökutæki í vegavinnu eins og best hentar, enda sé sýnd full aðgæsla.

Umferðarlög: Kafli IV 28. gr. Stöðvun ökutækis og lagning þess

28. gr.

Eigi má stöðva ökutæki eða leggja því á þeim stað eða þannig að valdið geti hættu eða óþarfa óþægindum fyrir umferð.

Á vegi má einungis stöðva ökutæki eða leggja því hægra megin.

Utan þéttbýlis má einungis stöðva eða leggja ökutæki hægra megin miðað við akstursstefnu. Þó má stöðva eða leggja ökutæki vinstra megin ef ómögulegt reynist að stöðva eða leggja því hægra megin á vegi. Stöðva skal ökutæki eða leggja því við ystu brún akbrautar og samhliða henni eða utan hennar, ef unnt er.

Eigi má stöðva vélknúið ökutæki eða leggja því á stöðum sem ekki eru ætlaðir fyrir umferð slíkra ökutækja, svo sem gangstétt, göngustíg, göngugötu, hjólarein eða hjólastíg nema annað sé ákveðið, sbr. 1. mgr. 84. gr. Sama á við um umferðareyjar, grassvæði og aðra svipaða staði.

Umferðarlög: Kafli IV 29. og 30. gr. Stöðvun ökutækis og lagning þess

- 29. gr. Eigi má stöðva ökutæki eða leggja því:
- a. á gangbraut eða í minna en 5 metra fjarlægð áður en að henni er komið,
- b. á vegamótum eða í minna en 5 metra fjarlægð frá næstu brún akbrautar á þvervegi,
- c. þannig að skyggi á umferðarmerki eða umferðarljós,
- d. í veggöngum, undir brú eða á brú, nema sérstaklega sé ráð fyrir því gert,
- e. í eða við blindhæð eða beygju eða annars staðar þar sem vegsýn er skert,
- f. þar sem akbraut er skipt í akreinar með óbrotinni mið- eða deililínu milli akreina eða svo nálægt slíkri línu að torveldi akstur inn á rétta akrein,
- g. á hringtorgi
- 30. gr. Ákvæði 28. og 29. gr. gilda ekki um ökutæki í vegavinnu, enda sé nauðsynlegt að stöðva það eða leggja því vegna vinnunnar og fullnægjandi varúðarráðstafanir gerðar.

Umferðarlög: Kafli V , 36. gr.Almennar reglur um ökuhraða

36. gr.

Ökuhraða skal jafnan miða við aðstæður með sérstöku tilliti til öryggis annarra. Ökumaður skal þannig miða hraðann við gerð og ástand vegar, veður, birtu, ástand ökutækis og hleðslu, svo og umferðaraðstæður að öðru leyti.

Sérstök skylda hvílir á ökumanni að aka nægilega hægt miðað við aðstæður:

- a. í þéttbýli,
- b. þegar útsýn er takmörkuð vegna birtu eða veðurs,
- c. við vegamót og í beygjum,
- d. áður en komið er að gangbraut,
- n. þar sem vegavinna fer fram

Umferðarlög: Kafli V, 37. gr. Almennar hraðatakmarkanir

37. gr.

Í þéttbýli má ökuhraði ekki vera meiri en 50 km/klst. nema sérstakar ástæður mæli með hærri hraðamörkum og umferðarmerki gefi það til kynna.

Utan þéttbýlis má ökuhraði ekki vera meiri en 80 km á klst., þó 90 km/klst. á vegum með bundnu slitlagi, nema umferðarmerki gefi annað til kynna.

Ákveða má lægri hraðamörk þar sem æskilegt þykir til öryggis eða af öðrum ástæðum.

83. gr.

Lögreglan getur stjórnað umferð þar sem hún telur þess þörf.

Við vegavinnu og þar sem skemmd hefur orðið á vegi, þannig að hætta stafi af fyrir umferð, getur veghaldari eða sá, sem hefur með höndum vegavinnu, stjórnað umferð, eftir því sem nauðsynlegt er, þar á meðal beint henni fram hjá vinnusvæði.

89. gr.

Þar sem vegavinna fer fram eða vegi er raskað af öðrum ástæðum, þannig að hætta stafi af, er þeim, sem stjórnar verki, skylt að sjá um, að staðurinn verði merktur á fullnægjandi hátt. Veghaldari getur með samningi falið þeim sem annast framkvæmd við veg að setja upp fullnægjandi merkingar.

89. gr. frh.

Leyfi veghaldara þarf til að geyma á vegi muni, tæki eða vegagerðarefni sem getur haft í för með sér óþægindi eða hættu fyrir umferðina nema sérstakar ástæður geri geymslu til bráðabirgða nauðsynlega. Ef eigi er unnt að setja slíka muni, tæki eða efni út fyrir akbraut skal þeim komið fyrir eins utarlega á henni og unnt er og staðurinn auðkenndur viðvörunarmerkjum

Ráðherra setur nánari ákvæði í reglugerð um framkvæmdir á eða við veg, m.a. um gerð öryggisáætlunar og ábyrgð veghaldara og verktaka við að tryggja öryggi á verkstað.

Umferðarstjórn veghaldara/verkkaupa

Lögregla stjórnar umferð samkvæmt heimildum Umferðarlögum nr. 50/1987 og reglugerð umferðarmerki nr. 289/1995.

Merkjagjöf við umferðarstjórn lögreglu er lýst í reglugerð um umferðarmerki í 39. gr. með neðangreindum hætti;

Reglugerð nr. 289/1995 um umferðarmerki og notkun þeirra 39.gr. *IV. MERKJAGJÖF LÖGREGLU.*

Merki sem lögreglumaður gefur við umferðarstjórn:

- a. Útréttur handleggur (annar eða báðir) táknar aðvegfarandi sem nálgast að framan eða að aftan skal nema staðar. Sá sem nálgast frá hlið má aka framhjá.
- b. Uppréttur handleggur táknar að allir vegfarendur skulu nema staðar. Ökumaður sem kominn er það langt að hann getur ekki stöðvað ökutækið án hættu má halda áfram.Vegfarandi sem er á vegamótum skal aka út af þeim.
- c. Rautt ljós sem sveiflað er táknar að vegfarandi sem ljósinu er beint að skal nema staðar.

Stjórnun umferðar um vinnusvæði

Túlkun lögreglunnar er sú að enginn stjórni umferð með beinum hætti með handamerkingum nema lögregla og til þess þurfi lögregluvald.

Aðrir sem heimild hafi til umferðarstýringar svo sem veghaldari/verkkaupi við vegaframkvæmdir eða verktaki í umboði veghaldara geri það með lögboðnum umferðarmerkingum

Við vegaframkvæmdir þar sem talið er nauðsynlegt að einföld handstýring geti hjálpað upp á öryggi á vinnusvæði geti þar öryggisfulltrúi/merkingamaður á verkstað haft inngrip í stöðvun ökutækja með handmerki B19.21 sérstök stöðvunarskylda.

Vegalög Kafli I, 2. gr. Almenn ákvæði.

Veghald: Forræði yfir vegi og vegsvæði, þ.m.t. vegagerð, þjónusta og viðhald vega.

Veghaldari: Sá aðili sem hefur veghald vegar.

Vegur: Akbraut, sem er sá hluti vegar sem er fyrst og fremst ætlaður fyrir umferð ökutækja, öll önnur mannvirki og vegsvæði sem að staðaldri eru nauðsynleg til þess að vegur sé varanlegur, unnt sé að halda honum við og hafa af honum sem fyllst not.

Þéttbýli: Svæði sem fellur undir skilgreiningu þéttbýlis samkvæmt skipulagslögum.

Vegalög Kafli IV, 12. gr. Almennt veghald

12. gr.

Veghaldari ber ábyrgð á veghaldi vegar. Við veghaldið skal gæta umferðaröryggis og að umferð eigi greiða og góða leið um vegi að teknu tilliti til umhverfis-, náttúru- og minjaverndar í samræmi við kröfur sem leiðir af gildandi lögum á hverjum tíma.

Vegalög Kafli IV, 15. gr. Eftirlit með veghaldi.

15. gr.

Vegagerðin hefur eftirlit með því að veghaldi allra vega sem ætlaðir eru almenningi til frjálsrar umferðar og kostaðir eru af fé ríkisins sé sinnt í samræmi við ákvæði laga þessara og skal hlutast til um úrbætur ef út af bregður. Telji Vegagerðin að umferð stafi hætta af skal gera lögreglu viðvart.

Innan Vegagerðarinnar skal vera starfrækt óháð deild sem heyrir beint undir vegamálastjóra og skal sjá um innra eftirlit með veghaldi stofnunarinnar, þ.m.t. umferðaröryggi vega.

Ef viðkomandi lögreglustjóri telur vegi, viðhaldi eða merkingu vegar, sem opinn er almenningi til frjálsrar umferðar, svo áfátt að hætta geti stafað af getur hann gefið veghaldara fyrirmæli um að gera úrbætur á veginum og stöðvað vegagerð eða bannað umferð um veginn þar til úrbætur hafa verið gerðar.

Vegalög Kafli IX, 46-47. gr. Öryggi vega og umferðar

46. gr.

Vegir sem opnir eru almenningi til frjálsrar umferðar skulu uppfylla kröfur sem gerðar eru með tilliti til öryggis umferðar, ástands vega, merkinga og annarra þátta sem kveðið er á um í lögum þessum og ber veghaldari ábyrgð á því.

47. gr.

Óheimilt er að aðhafast nokkuð það sem getur raskað öryggi umferðar, svo sem að valda skemmdum á vegi og mannvirkjum hans eða skilja eftir muni á eða við vegsvæði sem valdið geta hættu á slysum.

Veghaldara er heimilt að fjarlægja óviðkomandi hluti eða muni af vegi eða vegsvæði á kostnað eigenda.

1.gr. Markmið.

Markmið reglugerðarinnar er að tryggja öryggi starfsmanna og vegfarenda og koma í veg fyrir líkams- og heilsutjón, þegar unnið er að framkvæmdum eða öðrum verkefnum á og við veg.

Ennfremur að stuðla að því að hætta á eignatjóni og umhverfisspjöllum og truflun á umferð verði sem minnst við slíkar framkvæmdir.

2. gr.Gildissvið:

Reglugerð þessi gildir um vinnu- eða athafnasvæði á og við veg þegar framkvæmdir eða aðrar aðgerðir s.s. viðburðir og keppnishald geta valdið tímabundinni röskun eða hættu á viðkomandi svæði.

Reglugerðin gildir einnig, eftir því sem við á, um vegaskemmdir.

Um öryggi á vinnusvæðum skv. 1. mgr. gilda, auk ákvæða umferðarlaga og vegalaga, ákvæði skipulags- og byggingarlaga og reglugerða sem settar eru samkvæmt þeim, ákvæði lögreglusamþykkta eða reglugerðar um lögreglusamþykktir og ákvæði laga um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum ásamt reglum settum á grundvelli þeirra.

4. gr. Öryggisáætlun.

Tilgangur með gerð öryggisáætlunar er að tryggja öryggi vegfarenda og starfsmanna á vinnusvæði á vegi eða við veg og að öðru leyti að draga úr truflun á umferð, sbr. markmið í 1. gr.

Verktaki skal gera ítarlega öryggisáætlun áður en verk hefst þar sem lýst er nauðsynlegum ráðstöfunum, þ.á.m. hvernig skuli afmarka vinnusvæði, hvernig merkingum á og við svæðið skuli háttað og hvort og hvernig skipuleggja skuli hjáleiðir. Einnig skal í öryggisáætlun koma fram hvernig kynningu og auglýsingu vegna lokunar vegar verður háttað, vegfarendum til viðvörunar.

Öryggisáætlun skal bera undir veghaldara til samþykkis og kynna lögreglu áður en verk hefst. Eintak öryggisáætlunar skal vera tiltækt á vinnusvæði . Veghaldari getur ákveðið að hann, í stað verktaka, geri öryggisáætlun. Skal hann tilkynna verktaka um þá ákvörðun.

3. gr Ábyrgð veghaldara:

Veghaldari ber ábyrgð á veghaldi vegar og öllum þeim vegmerkingum og útbúnaði sem er til staðar í því vegakerfi sem hann hefur umsjón með og rekur. Hann getur stjórnað umferð þar sem unnið er við eða á veg, eftir því sem nauðsynlegt er og þar á meðal beint henni fram hjá vinnusvæði.

Veghaldari skal svo fljótt sem við verður komið eftir að hann hefur fengið vitneskju um skemmdir á vegi, sem hættulegar eru umferð, láta gera við þær eða merkja hina hættulegu staði þar til viðgerð hefur umferð. farið fram og skulu merkingar vera í samræmi við ákvæði umferðarlaga.

Verktaki ber ábyrgð á því að fylgt sé öryggisáætlun í verkinu. Ef undirverktakar eru í verkinu ber aðalverktaki ábyrgð á því að undirverktakar fylgi öryggisáætlun.

5. gr. Eftirlitsmaður

Í öryggisáætlun fyrir hvert vinnusvæði skal tilgreindur sérstakur eftirlitsmaður sem skal sjá um að allar öryggisráðstafanir á og við veg séu í samræmi við öryggisáætlun. Veghaldari ákveður hverju sinni hvort hann eða verktaki tilnefnir eftirlitsmanninn.

Eftirlitsmaðurinn skal vera tiltækur hvenær sem er meðan á verki stendur og skal hann sinna ábendingum veghaldara, lögreglu eða annarra sem fara með eftirlit á vinnusvæði, varðandi hættu vegna verksins með tilliti til umhverfis, umferðaröryggis og öryggis starfsmanna. Í forföllum eftirlitsmanns skal varamaður koma í hans stað. Nafn eftirlitsmanns og varamanns ásamt símanúmeri skal koma fram á upplýsingatöflu við vinnusvæði ef þörf krefur.

6 gr. Merking

Þar sem framkvæmdir fara fram á og við veg þannig að truflun eða hætta getur stafað af, er þeim, sem stjórnar verki skylt að sjá um að staðurinn sé merktur á fullnægjandi hátt frá upphafi verks.

Umferðarmerki skulu vera að öllu leyti í samræmi við reglugerð um umferðarmerki og notkun þeirra. Þeim skal þannig komið fyrir að þau séu stöðug, vel sýnileg og ekki hættuleg fyrir starfsmenn eða vegfarendur. Umferðarmerkjum skal ávallt haldið hreinum.

Umferðarmerki, þ.m.t. merking á yfirborði vegar, sem fyrir eru á vegsvæði þegar verk hefst, skal fjarlægja eða hylja með yfirbreiðslum eða með öðrum hætti ef notkun þess á ekki við á verktímanum eða það gefur villandi upplýsingar um ástand vegar og umferð um hann.

Við merkingu vegna framkvæmda skal taka sérstakt tillit til varna og útbúnaðar fyrir fatlaða og óvarða vegfarendur.

7. gr.Stöðvun verks.

Lögregla eða veghaldari geta stöðvað verk, teljist það nauðsynlegt vegna hættu fyrir vegfarendur eða þá sem vinna á vinnusvæði. Sama á við ef samþykkt öryggisáætlun liggur ekki fyrir við upphaf verks eða samþykktri áætlun hefur ekki verið fylgt eftir.

8. gr. Umferðatafir

Þegar veghaldari telur að lokun vegar tímabundið geti valdið verulegum umferðartöfum skal setja upp bráðabirgðatöflu eða hjáleiðarmerki þar sem fram kemur um hvaða veg (vegnúmer) sé að ræða, hve langt sé að vinnusvæðinu og hvaða leið sé heppilegast að velja í staðinn.

9.gr. Hlé gert á verki.

Verði hlé á verki skal fjarlægja merki sem ekki gilda á meðan. Þó er heimilt, sé vinna hafin á ný innan viku, að hylja merki með yfirbreiðslu. Ekki nægir að leggja merki út af eða snúa því.

10.gr.Verklok.

Þegar verki er lokið og öllum takmörkunum á umferð um veg aflétt, skal fjarlægja öll umferðarmerki sem sett voru upp vegna verksins. Sama gildir um aðra merkingu, s.s. yfirborðsmerkingu. Koma skal merkingu í fyrra horf nema veghaldari eða lögregla ákveði annað.

11. gr. Reglur

Vegagerðin skal gefa út hönnunar-, vinnu- og verklagsreglur vegna vinnu á og við veg þar sem fram koma helstu atriði sem lögð skulu til grundvallar við undirbúning , hönnun, framkvæmd og eftirlit með merkingum á vinnusvæðum og gerð öryggisáætlunar.

Í reglunum komi einnig fram starfslýsing og reglur um þjálfun, menntun og menntunarkröfur þeirra sem sinna merkingum og eftirliti á vinnusvæði vegna framkvæmda á og við veg.

Reglurnar skulu vera aðgengilegar á heimasíðu Vegagerðarinnar.

- Viðkomandi skal hafa lokið námskeiði sem viðurkennt er af Vegagerðinni, um merkingar á vinnusvæðum, og lokið tilskyldu prófi.
- Gildistími prófskírteinis skal vera 5 ár.
- Vegagerðin skal halda við skrá yfir þá sem hafa lokið prófi í vinnusvæðamerkingum ásamt gildistíma prófskírteini.
- Skrá þessi og ofangreindar reglur skulu vera aðgengilegar á heimasíðu Vegagerðarinnar.

12. gr. Refsiákvæði.

Brot á reglugerð þessari varða refsingu samkvæmt XIV. kafla umferðarlaga nr. 50/1987 og 59. gr. vegalaga nr. 80/2007.

13.gr. Gildisákvæði.

Reglugerð þessi, sem er sett samkvæmt 77., 79., 80. og 84. gr. umferðarlaga nr. 50/1987 og 43. og 58. gr. vegalaga nr. 80/2007 öðlast þegar gildi.